

Nagykároly és Érmellék

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Nagykároly, Széchenyi-utca 20. szám.
(„Kölcsey-nyomda r.-t.”)
Hirdetések szintén ott vétetnek fel.
Nyiltér sora 50 fillér.

Felelős szerkesztő:
RÉDEI KÁROLY.
Laptulajdonos: KÖLCSEY-NYOMDA R.-T.
Megjelenik minden szombaton.

A LAP ELŐFIZETÉS! ÁRA:
Egész évre 8 korona.
Fél évre 4 korona.
Negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 20 fillér.

A helyes socialis eszmék terjedése.

Mig idehaza közjogi harcok foglalják le a nemzeti állam vezetőit, gazdasági boldogulásunk, a nép és a magyar föld rovására, szerte a világon az újabb, helyes socialis eszmék térfoglalását ünneplik a népek milliói. A hatalmasok közeledését a néphez, az együtt működés lehetőségét s ezzel országok megerősítését és fejlődését.

Angol és Franciaország vezet a helyes socialis eszmék terjedésében. Amott egy angol kincstári kancellár hirdeti a nép javát célzó törekvések szükségességét, emitt maga a francia miniszterelnök áll az újabb socialis eszmék terjesztésének élére s egy beszédében a következőket fejtegette.

Gondoskodnia kell az államnak a lakosság minden rétegének jólétéről. Nem szabad megengedni azt, hogy a nemzetellenes, socialista tanítás elhatalmasodjék a lelkeken, de ezzel szemben meg kell könnyíteni a tulajdonszerzést a nép egyszerű fiai számára.

Ime így beszél egy miniszter Fran-

ciaországban. Nem hirdeti a harcot, csak arra a munkára hívja föl nemzetét, amely a kisemberek kielégítését tartja szem előtt.

Jóltevő munka ez, erős, öntudatos munka, amelyhez azt hisszük, hogy sikerülni fog megnyerni a francia közvéleményt.

Mi nálunk, a magyar kisbirtokosság igazaiért és boldogulásáért küzdök, szintén ezt hirdetik már évek hosszú sora óta.

Megkönnyíteni a föld szerzést, földhöz juttatni a népet a kötött birtokok felszabadításával, tisztességes megváltásával, nyereség volna a hazára és a magyar nemzetre.

De nálunk úgy vagyunk ezzel, hogy aki ezen eszméket propagálja, socialista, radikális földosztó, meg ehez hasonló elnevezésekben részesül, holott a legműveltebb államok első férfiai is sikraszállanak ezen helyes socialis eszmék terjesztésére.

Idéztük előbb a francia miniszter-

elnök szavait. Hasonlóképen beszélt az angol kincstári kancellár. is.

Nálunk, ha valaki ilyen eszméket hangoztat, kővel dobálják meg, ráfognak minden rosszat, rá azt, hogy socialista, osztályfelforgató. Szóval minálunk még nem értik az újabb, a helyes socialis eszméket, azért, mert ezekre még nem értett meg Magyarország.

Pedig ezen eszmék terjedése nélkül nem fogunk tudni zöld ágra vergődni, nem fogjuk tudni megtalálni a nép, a nemzet boldogulásának útját.

Igenis, a hazában is szükség van arra, hogy a kötött birtokok temérdek területének egy része hozzáférhetővé tessenek a nép számára, hogy azon megtalálhassa jövő boldogulását.

A népek történetének érdekes jelenségei a francia és angol socialis harcok, vajha mi is, az áldatlan közjogi csetepaték után ilyenekre fordíthatnánk egész erőnket.

Mesék.

A „Nagykároly és Érmellék” eredeti tárcája.

Írta: **Ruszi Gyula.**

I. Igéret.

Nagyon korán reggel. Sötét van még és sűrű, ködös, nyirkos a levegő. Hideg is van az ember hátát megborzoztatja. Itt-ott a tágas tornácokban visszhangzó kopogás; az utcákon merev, sértes lovagok járnak.

A nap erősen süt. A virágos templomi ösvényen tarka tömeg közeledik fekete árnyékkal. A menyasszony hosszú fehér ruhája rejtelmesen susog az apródok lassu lépteire. Utánnok a szótlan tömeg, csak kardjaik csörgeése hallatszik.

Éjjel egy fekete alak lopózik a ház elé, melynek piros ablakai közül az egyik lassan elsötétül.

Lovagok vannak a ház előtt és nyújtózkodó kíváncsi emberek. Felül kinyílnak a párrás ablakok s kiizzadt hölgyek borzadva kapják be fejüket.

— így —

II. Salamon.

Ősz Salamon király
Nyugtalanul jár-kél:
Lappang még a viszály,
Él még a szenvedély.

Kinéz az ablakon:
„Mily felséges e táj,
Mit keres itt az őr
Engem őriz talán?”

„És erre az erdő
És benne a vad,
Ez a hős pihenő
Mily nyugalmat ad!”

„Kanyargó Dunának ezüstös hullámin,
Szépen ringatóztok én kedves vitézim.
Csak rajta, csak rajta, hogy el ne késsetek
Csak rajta, csak rajta, Isten veletek!”

„Ezernyi pikketye csillogó Dunának:
Ezernyi kardpenge, mik halálra várnak.
Ott látom, ott látom felindult csapatjok:
Már látom, már látom, ahogy győzni fogtok!”

Lenn a Duna partján
Fujdogál a szél.
„Azonnal emberim
Királytok harcra kél!”

Felfodrozott habok
Zizegnek csendesen
„Mindjárt, mindjárt megyek,
Csak kardom felkötöm.”

Zug az esti szellő
Keresztül a fán.

BÁRTH BÉLA géperőre berendezett asztalos telepe

NAGYKÁROLY, Majtény-utca 13. sz. a.

Elvállal minden szakba vágó munkálatok teljesítését, u. m.: épület-, üzlet-, portail berendezéseket a legszolidabb napi árak mellett. — Kartársai részére jutányos árért teljesít gyalulásokat és gépmunkálatokat.

Képviselőtestületi közgyűlés.

Nagykároly r. t. város képviselőtestülete 1911. április 30-án rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlés két rendkívüli fontos ügyben hozott határozatot: az állami polgári fiúiskola ügyében és a városi rendőrségi teendőknek a m. kir. csendőrséggel leendő ellátása tárgyában.

Az elnöklő polgármester megnyitván szíves szavakkal a közgyűlést, napirend előtt kegyelettel emlékezett meg a képviselőtestületnek a közelmúltban elhunyt érdemes tagjairól s bejelentette, hogy Schönplung Béla dr. vármegyei főorvossá történt kinevezése következtében tiszti orvosi állásáról lemondott: indítványozza, hogy Schönplung dr. érdemeit jegyzőkönyvben örökítsék meg. Az indítványt egyhangú lelkesedéssel elfogadták.

A tárgysorozat első száma a vallás és közoktatásügyi miniszter ur leiratának tárgyalása volt az áll. polgári fiú és leányiskolák s az áll. elemi iskola elhelyezése s építése tárgyában.

A jog és pénzügyi bizottság szíves örömmel veszi tudomásul a miniszterium abbeli ígéretét, hogy az iskolák építésére szánt 200.000 koronát 1912., 1913. években két egyenlő részletben visszafizeti a városnak. A bizottságok javaslata tehát az, hogy ezt az összeget a nagykárolyi pénzintézeteknél vegyék fel s megbizva a polgármestert, hogy ez ügyben tegye meg a szükséges lépéseket. Egyben elhatározta a bizottság, hogy a két intézetet — *amint már lapuk múlt számának vezető helyén kiemeltük*, — egymás mellé helyezi s azért megbizva a polgármestert, hogy a nagyhajdúvárosi 13. sz. házastelekek s esetleg az ezzel kapcsolatos kishajdúváros utcai telekek a polgári iskola elhelyezésére leendő megvétele iránt tegye meg a kellő lépéseket. Az elemi iskola céljaira pedig a jelenlegi polgári leányiskola alakíttassék át. A bizottságok határozatát a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel magáévá tette s felhatalmazta a polgármestert a szükséges intézkedések megtételére.

A csendőrség ügyében hosszas vita után hozott csak határozatot. A bizottságok bemutatják a belügyminiszter képviselőjével megkötött megállapodásokat s mivel a csendőrség alkalmazása kb. 63.000 korona évi megterhelést jelent a városra nézve, javaslata az, hogy 20%-át az összegnek a város felajánlja és 80%-át kéri az állam részéről s ily irányú felterjesztésre kér felhatalmazást. Az indítványt zajos vita követte. Az egyik képviselőtestületi tag *statárium*-ról beszélt s nem szavazta meg az indítványt. Minthogy a vita mindinkább elkezdett sekélyesedni, Csípkés András felszólalása után az elnöklő polgármester elrendelte a szavazást, amelynek megtörténte után óriási többséggel a bizottságok javaslatát fogadták el.

Ugyancsak nagy vitát provokált a tárgysorozat 8. pontja, amely Petz János és Csókás László kérelmét tárgyalta. A jogügyi bizottság *méltányossági* szempontból mind a két kérelmet teljesíthetőnek véli. Ezen indult meg a vita, amely dr. Vetzák Ede felszólalásával és névszerinti szavazással véget ért s a bizottság véleményét acceptálták.

A tárgysorozat 9. pontja szintén nagy vitát provokált. Az ügy Weinberger Ferenc nagykárolyi lakos kérelmével van kapcsolatban, amelyet a bizottság megadni javasolt. Akkor dr. Vetzák Ede arra való hivatkozással, hogy *a városnak van egy szabályrendelete, amely minden hirdetési ügyet házi kezelésbe vesz s ez megerősítés végett a belügyminiszteriumnál van*, kéri a kérelem elutasítását; hosszas vita után a szavazás döntött, amely Vetzák indítványát fogadta el.

Egy képviselőtestületi tag még azt is javasolta, a tárgysorozat 5. pontjánál, hogy a Széchenyi utca szabályozását egyszerre oldják meg. Tekintettel azonban arra, hogy erre a fedezet nincs meg, a bizottságok javaslatát fogadják el, amely a részletes megoldást javasolta.

A többi pontot a közgyűlés a bizottságok javaslata alapján intézte el.

Petronius.

A kivándorlás.

Nagy gyönyörűséggel olvastam azt a szép közleményt, mely az amerikai magyarok életéről e lap folyó évi 17-ik számában megjelent. Hü képet nyújtottak ezek arról, hogy minő sok előnyt tud nyújtani Amerika a kivándorlóknak, hogyan megbecsüli munkaerejüket, milyen becsületesen megfizeti munkájukat. Mikor olvastam, szinte meglevelevedett előttem az a nyugtató embertömeg, mely egyesíti a világ minden nemzetét, s mely a munkát tekinti az élet legfontosabb feladatának. Erre gondolva meg is értettem: miért tódul ki oly sok munkabíró férfi, asszony, sőt most már fiatal leány is jó magyar vércink közül Amerikába.

De hát ez olyan kérdés, hogy azt pusztán a megértéssel, elintézni nem lehet. Mert nem arról van szó, hogy ismerjük-e a kivándorlást létrehozó okokat, nem is arról, hogy micsoda hasznot biztosít az egyes embereknek, hanem arról, hogy végeredményben nyer-e a vagy veszít a kivándorlás által édes magyar hazánk, jó magyar nemzetünk. Ez a kérdés. Ép azért megítélésénél fel kell emelkedni a magyar nemzet érdekének magaslatára, s így kell megállapítani a kivándorlás méltóságát.

Nem tagadhatjuk, hogy a kivándorlás nagy *vagyonszaporodást* jelent Magyarországnak. A kivándorlók java-része azzal az eltökélt szándékkal megy ki Amerikába, hogy ott egy pár ezer koronát összegyűjt. A birtokukon levő régi terhet, az otthoni nehezebb élet által felhalmozott adósságot így akarják letörleszteni. Itt gyűjtenek egy kis pénzt földvásárlásra, házfelépítésre. Innen van, hogy a magyar kivándorlók ott kin rosszul élnek, s még a szükséges ételmezt is megvonják maguktól. A pénz pedig csak úgy dől be Magyarországra.

Pontos számítás nem lehet csinálni, mert a pénzek csak egy része jön póstán, a többi bankok küldik, vagy a hazajövők magukkal hozzák. Bizonyos azonban az, hogy ez az összeg évről-évre emelkedett, míg végre most elérte a 200 millió koronát. Bizony ez nagy pénz!

„Nyugtalan vitézim,
Késlekedem tán?”

Ugrál, táncol, bömböt,
Ki néz innen, onnan.
Biztatja legényit
Egyre jobban, jobban

Örülten szaladgál,
Hej, de mind hiába,
Elkészülni nem tud
S beüti ősz fejét
Az ajtófélfába.

Pillanatig megáll,
Lerogyik és zokog:
„Istenem, Istenem,
Salamon várának
Hiszen nem királya,
— Mit tettem, mit tettem —
Hiszen foglya vagyok!”

III. A galuska.

1873-ban történt, az éhínség idején, hogy megboldogult dédapám, az Isten nyugosztalja,

Többszörös kitüntetésben részesült szenzációs csodaháziszer a **BOROVSKY Dr.-FÉLE**

és zsábjában szenvedők, végül égési sebek fájdalmainak megszüntetésére. Kiváló fertőtlenítő- és testóvó háziszer. Kapható a főraktárban: 20, 2 és 2,50 koronás üvegekben. Kapható városunkban: Hahn János, Nagybányán: Bajnóczy Sándor, Szinyérváralján: Gerber Béla gyógyszertárában. Készíti: Borovszky R. dr. orvos és Borovszky K. Budapest, II., Fő-u. 77.

BOROLIN,

azon töprengett, miképen kellene kenyeret szerezni nagyszámu családjának. Ezt természetesen nem otthon tette, hanem a szomszéd korcsmában, egyrészt mert nem győzte hallgatni szegény dédanyám sirását, másrészt mert szenvedélyes kibic volt.

Egy szép napon az egyik játékos komplikált okok miatt felkelt az asztaltól s odaszólt a dédapámnak: te Lajos, játsz addig helyettem a mit nyersz, az a tied. És a dédapám szegény, hogy az Isten nyugosztalja meg, — nyert is 10 forintot.

Nagy örömmel hazaviszi s bösz haditáncban elhatározták a dédanyámmal, hogy galuskát fognak főzni. De addig is, míg átszalad a lisztért, felteszi a vizet. Hirtelen begyújt s a szemét papirosokat sebtiben behajigálja. A dédapám meg nagy szakértelemmel kinyitja a tűzhely ajtaját, leguggol, kiveszi a pipát a szájából, hogy majd feléleszti egy kicsit a tüzet, Teleszítja magát, szeme kidülled és ijedve bámul, bámul bele a tűzbe — a tizestől bucsuzott.

IV. Mese.

Egyszer elátkozta a király a fiát. S az átok fogott: szoborrá változott. A szép királyfi volt a legszebb szobra az egész világnak. Mintha csak élne, sőt némelyek mondják, mintha a szíve is dobogna. Mikor az esti szellő megfújta, úgy hallatszott, mintha sóhajtoznék. És minden este elzuggott egy sohaj.

Hire ment a szerelmes szobornak világszerte és sokfelől jöttek megbámulni őt. A szerelmes szobor mindég körülnézett a bámulók között és nagyot sóhajtott.

Egyszer is látta, hogy sok ember közeledik Nyilván, valami kiránduló társaság lehetett. Vigan csevegtek, magyaráztak egymásnak.

Hátul egy halk sikoly s egy szép fiatal leány összeesett.

A társaság megnézte a szobrot, de semmi különöset sem talált rajta, sőt azt mondják, hogy az egész sóhajtozás meg szívverés csak hazug beszéd. Némelyek azonban erősen állították, hogy mély, fájdalmas sóhaj hallottak.

És elképzelhetjük, hogy milyen nagy dolog az, mikor egy ország évenként Amerikából 200 millió koronát kap. Most végtére is az a nagy pénz itt van minálunk és itt marad a mi országunkban.

Igen ám, csak hogy ezzel a nagy pénzbeözönléssel nagy veszedelmek is járnak. A földek értéke aránytalanul felszökött. Nemcsak hogy drága lett, hanem olyan összegben vásárolgatnak 1—1 holdat, amennyit bizony az nem ér meg. Nehéz belőle kihozni a vételár kamatját. Így azután nem csoda, ha mindennek felhajtják az árát, s majd elnyeli az embert a nagy drágaság.

Ezenkívül a nagy vagyonszaporulat együtt jár a nagy embervesztéssel. És ez természetes is. Minél több ember van odakün Amerikában, annál több marad végleg ott. Ki is számították, hogy évenként mintegy 120 ezer ember keres új hazát az új világrészben. Borzasztó nagy szám ez! És hiába vigasztaljuk magunkat azzal az önámítással, hogy hiszen a legtöbb úgy is visszajön, Mert nem igaz, a legtöbb künn marad Amerikában. — Azok, akik ezzel a kérdéssel foglalkoznak, azt mondják, hogy évenként csak 70 ezer ember jön vissza, a többi odakün marad. Tehát elvesztünk évenként 50 ezer embert. Odakün csak az erős, egészséges emberek eresztik be. Elmegy tehát évenként 120 ezer ép, erős magyar, s odakün marad közülök 50 ezer ép, erős magyar ember. A többi hazajön ugyan, de nem merném megvizsgáltatni őket, hogy hányan hagyták künn erejüket, egészségük javát. A szívüket, a lelküket se merném megmérni és nem szeretném megkérdezni őket: megtudnak-e szokni, boldogok-e a régi hazában?

Bizony szomorú számok ezek. Azt mutatják, hogy magyar hazánk évről-évre veszít. Legjobb munkaerőink elmennek, s idegen nemzetnek kamatoztatják erejüket és verejtékezésüket. Mi meg itthon sorvadunk, mint a beteg ember.

A szent zsidó.

*Szent Libanon magaslatján,
A cédrusok árnyékában,
Megy egy zsidó meggörnyedve
Összetört nagy alázatban.
Áldó imát zeng az ajka,
Dicsőhymnuszt nagy Jehovára:
„Engedd meglátnom a földet,
Melyen annyit élt a néped:
Adonáj!”*

*Görnyedve megy, veri mellét,
Őszhajszállt cibálja.
Könyörög, kér, fohászkodik,
S zokogásba fullad hangja.
Majd elcsendesül egészen, —
Lelke ott a messzeségben:
„Szent Atyáink itten éltek,
Engedd meglátnom a földet,
Adonáj!”*

*Nem messze van már a város,
Hol a frigysekrény virágozott . . .
Megáll a zsidó remegve,
Arca sápadt, ajka ázott.
„Izrael nagy Jehovája
Boldog a te szolgád mára!”
S lerogyott a szentelt földre.
„Dicsőség nagy nevedre:
Adonáj!”*

Tenéked.

A költő olyan szépen énekl: „Hazádnak rendületlenül légy híve óh magyar! . . . Itt élned s halnod kell!” De hát most nem az az idő járja, hogy szavalatokkal vissza lehetne tartani az Amerikába tóduló embertömeget. Hanem olyan törvényeket kell hozni, a melyek megkönnyítik a nép terhet. Fel kell szabadítani a régi kötött birtokokat, hogy a szegény ember ne keresse idegen világrészben azt a földdarabot, a melyen megélhet, hanem találja azt meg itthon is. Meg kell teremteni a magyar ipart, hogy a tétlen kezek munkát találjanak. Akkor aztán lassanként eljön az a boldog idő, a melynek el kell jönnie. Akkor a magyar nem keresi boldogulását idegenben, hanem itthon marad, itthon dolgozik, s élete munkájával nem egy idegen népet, hanem saját nemzetét gazdagítja.

SZINHÁZ.

A tavaszi szezon május hó 1-én vette kezdetét s bemutató előadásul Lehár: „Czigányszerelm” c. operettjét adták eléggé megfelelő szereposztásban.

A „Czigányszerelm” abban a perspektívában, amelyben előadva láttuk, nem egyéb üres léhaságnál; a darab két felvonása még csak ért valamit, harmadik egy valóságos kabaré volt olyan produkciókkal. (nem művészi, inkább talán cirkuszi) amelyek élénken emlékeztetnek a párisi Tabarin, meg a nápolyi osteriák mutatványaira.

Tagadhatatlan, hogy a darabban van pikantéria, de azt indokolatlanul és néha-néha bizony kissé izléstelenül kiélesíteni sem művészi, sem aethetikai szempontból nem szabad. Az előadó művészi tehetsége vihet bele szellemet, erőt az alakításba, de mindig a szerep esztetikai intencióinak megfelelően.

Ezek után a zene lett volna az, amit élveznünk kellett volna, de ettől a meglepetéstől elestünk. A zenekar mintha más partitúrából játszott volna, összhang és ugyszólván fegyegyelem nélkül. Betetőzte mindezt: a felvonás közti táv-szünet.

Ami az egyes szerepeket illeti elismeréssel kell lennünk Dénes Ellával, Zorika megszemélyesítőjével szemben, aki szerepében kedves alakítást nyújtott, kissé ugyan szentimentálisan s az első felvonásban meglehetősen elfogódottan. Hangja nagyterjedelmű és iskolázott, azonban most mintha kissé fátyolozott lett volna. Alakítása izléses volt, ugyszólván majdnem minden tuzás nélkül. Komáromi Gizi Körösházy Ilona szerepében kedves egyéniségéből, szimpatikus játékából sokat veszített indokolatlan tuzásai miatt. Az első két felvonásban ez bántó, az utolsóban egyenesen bosszantó volt. Pongrácz Matild Jolánt kreálta elég ügyesen, kissé meszterkélte kedvességgel. H. Reviczky Etel Julcsa dajka szerepében eredeti, ötletes volt.

Heltai Drogotin Pétert kreálta közvetlenül szellemesen. Józsi szerepében nem egészen természetes s talán kissé tuzó is volt Szende, aki szép hangjával feltűnést keltett s Dénes Ellávali kettőse osztatlan tetszést aratott. Mátray Mózi korcsmáros szerepében otthonosan, megértéssel mozgott s rögtönzései szellemesek, hatásosak voltak. Roos Dimitreanu Kajetán szerepében szellemesen naív volt. Burányi Boleszku Jonelje kissé talán félszeg, de mégis eredeti alakítás volt, amelyet szép hangja csak fokozott.

A többi szereplők több-kevesebb igyekezettel feleltek meg feladatuknak.

Kedden a darabot megismételték.

Szerdán Berr és Guillemand „A millió” c. 5 felvonásos bohózata került bemutatásra Molnár Ferenc fordításában, bámulatos összevágó, szép előadásban. A szereplők mindegyike ambíciójának megfelelően igyekezett megfelelni, ami sikerült is. Vidor Michel Bouffette szerepében, Vajna Prosper Bonavent, Sipos Louis Kampaubert, Herczeg Crochard, Mátray Tubise, Baghy Sopranelli szerepében Heltaival és Burányival elsőrangú alakítást nyújtottak, amihez nagyban hozzájárult Czako Mici eredeti, ötletes, Károlyi Sári kissé szentimentális s néha-néha nagyon is reális kreálása. A többi szereplők is jól megállták helyeiket. A zene is mintha jobb lett volna.

Csütörtökön a műsoron Kerenin Anna 4 felvonásos dráma volt, amelyet Tolsztoj után Guiraud irt s a magyar színpadra Góth Sándor alkalmazott. Az előadás egy-két lényegtelen hibától eltekintve kitűnő volt.

V. Zöldi Vilmának, a szegedi Sasfiók híres kreálójának Kerenin Annája minden tekintetben kifogástalan, eredeti volt. Nagy érzéssel igazi művészi ihlettel kreálta a szerelmében csalódott démoni nőt, akinek nagy lelkét a csapások megrendítették ugyan, de nehezen tudott szabadulni fenkölt, nemes idealizmusától. Amikor pedig meg tudja a valót, megváltik életétől. Minden nagyobb jelenése a vészjósló szenvedély tombolásának igazi tükre, utolsó jelenése pedig egy összetört nemes szív borzalmasan fenséges tragédiája volt.

Baghy Kerenin Ivánja a társadalmi poseur exclusiv orosz mágnás hű tükre, Vidor Vronszky Alexise a szalmaláng örvongó szerelmes léha megszemélyesítője volt, aki önzésével nem tudja megérteni egy érző szív legtisztább érzelmeit. Horvát Lenke Kitty szerepében, Sipos Levin Konstantinében ügyes, talpraesett volt. A szereplők itt is tudásuk javát értékesítették s nagyban hozzájárultak a darab fényes sikeréhez.

— Cyrano. —

Pénteken „Aranylakodalom” színmű volt a műsordarab.

Színházi műsor: Ma szombaton „A bajsuz” Verő György nagy hatású eredeti operettje. (Páratlan 5.) Vasárnap délután „Gyerekasszony” eredeti népszínmű, este harmadszor „Cigányszerelm” operette. (Páros 6.) Hétfőn újdonság itt először „Buridán samara” bohózat. (Páratlan 7.) Kedden újdonság „A kis lord” életkép, a címszerepben Horvát Lenkével. (Páros 8.) Szerdán újdonság „A halhatatlan lump.” Fall Leonak óriási sikert aratott operettje. (Bérlet 9 páratlan.) Csütörtökön másodsor. „A halhatatlan lump” operette. (Bérlet 10 páros.) Pénteken zóna előadás „Balkáni hercegnő” operette. (Bérlet szünet.) Szombaton „Bilincsek” dráma. (Bérlet 11 páratlan.)

H I R E K.

Tájékoztató

gyűlésekről, hangversenyekről, táncmulatságokról.

Május 6-dn számonkérőszéki gyűlés.

Május 10-én d. u. 3 órakor Szatmárvármegye állandó választmányának ülése.

Május 11-én d. e. 11 órakor Szatmárvármegye orvosszövetségi választmányának közgyűlése.

Május 11-én Szatmárvármegye törvényhatóságának közgyűlése.

Legszebb ruhatisztítás Vegyileg száraz uton! **Hájtájer Pál** Nagykaroly, :: :: Széchenyi-utca 30.

Gödöllő. A király magyarországi pihenőhelye Gödöllő lesz, amely 1904. óta nem látta vendégül király: gazdáját. Azóta csend honolt a faluban: néhány nap óta azonban nagy sűrűség-forgás van. Mindenki lojális vendégszeretettel várja az agg uralkodót, aki sok nyugalmas napot töltött már a romantikus faluban.

Személyi hírek. Csaba Adorján Szatmármegye főispánja a múlt hét második felében több napon át Budapesten volt hivatalos ügyek elintézésé céljából. — Dr. Róth Ferenc kir. törvényszéki elnök egészségi állapota bár lassan, de oly örvedetesen javul, hogy már ágyából felkelt, s látogatókat fogad. — Dr. Serly Jenő kir. járásbíró ki Rómában tüdőgyulladásban feküdt, oly jól érzi már magát, hogy a napokban valószínűleg Rómából Abbáziába megy egészségének teljes helyreállítása céljából.

Hieronimi Károly halála. Mint a fővárosi lapokból értesülünk, Hieronimi Károly kereskedelemügyi m. kir. miniszter hosszas szenvedés után elhunyt. Halálát pártkülömbőség nélkül megdöbbenéssel vette tudomásul a közvélemény, mert benne egy agilis, igaz magyar államférfiut vesztettünk el.

Gróf Károlyi József adománya. Lapunk múlt számának vezető helyén foglalt indokokra gróf Károlyi József az internátus céljaira 2000 koronát adományozott. Mídon a kegyes grófot nemes elhatározásáért üdvözljük, kérjük tartsa meg továbbra is jóindulatu érdeklődésében az internátus ügyét.

Kinevezések. Utólag örömmel értesülünk arról, hogy városunk két köztisztelőben álló elöljárója a májusi előléptetés alkalmával a megérdemelt kitüntetésben részesült. Aczél Ferenc ellenőr állomásfőnök, főellenőrré lett, Koncz Ödön százados, zászlóaljparancsnok pedig őrnaggyá. Mindketten társadalmunk szimpatikus tagjai, akiknek további működéséhez sok-sok sikert kívánunk!!

Elöléptetés és áthelyezés a Máv.-nál. Pásztói Dénes, Rokk János és Jakobovics Andor hivatalnokok fizetési osztályokban léptek elő, Zsury Andor forgalmi díjnok pedig Kiszvárdára helyeztetett át.

Kinevezés. Szabó Kálmán jogszigorlót a vallás- és közoktatásügyi miniszter számgyakornokká nevezte ki.

Hivatalvizsgálat. Debreczeni István polgármester a múlt hét folyamán megvizsgálta a városi pénztárt s annak kezelését s mindent teljes rendben talált.

Helyettes választás. A nagykarolyi róm. kath. egyház iskolaszéke, múlt hó 29-én tartott rendkívüli gyűlésén Fejes István tanító helyettesül Urai Erzsikét bizta meg.

Eljegyzés. Láng Vendel kálmándi róm. kath. tanító eljegyezte Láng Mátyás földbirtokos leányát: Juliskát.

Ipartestületi gyűlés. A nagykarolyi Ipartestület előjárósága a zászlószenteléssel egybekötendő jubiláris gyűlés és ünnepély előkészítése céljából ülést tartott, melyen főbb vonásokban megállapította az ünnepély programját s megalakította a szűkebb körű albizottságokat. A iparos tanonciskolai bizottságba az Ipartestület a maga részéről és kebeléből 3 évi időtartamra Rác Jánost és Török Istvánt delegálta.

Köszönetnyilvánítás. Az evang. tanuló ifjúság által ápril. hó 30-án rendezett jótékony-

célú műkedvelői előadásán felülfizettek: Ifj. Berczik Bertalan 1 K, Csökör Sándor 40 fil., Czupra Károly 1 K, Darida Sándor 40 fil., Dr. Merts László 1 K, Fiók Albert 1 K, Grósz Mór 2 K, Helmezy József 1 K, Kinál János 1 K, Komáromy István 2 K, Ligeti János 40 fil., Luczay János 6 K, Markisz Romulusz 1 K, Néma Károly 1 K, Penzel Mihály 2 K és Tóth János 2 K. A szíves felülfizetőknek ez uton is köszönetet mond a rendezőség.

Lövészeti gyakorlat. A nagykarolyi főgimnázium VII. és VIII. osztályának tanulói Szolomájer János főgimnáziumi tornatanár és Sarvay Dezső honvédhadnagy vezetésével a katonai gyakorlótéren lövészeti gyakorlatokat végeztek május hó 1-én. A lövészi gyakorlat, amelyen 600 éles lövedéket lőttek ki, a vezetők ítélete szerint, jól sikerült.

A Szt.-László konviktus gyűlése. A Szt.-László konviktus építő bizottsága Cseh Lajos főgimn. igazgató elnöklete alatt f. hó 3-án d. u. 5 órakor ülést tartott, amelyen a berendezési költségvetést vitatták meg.

Hivatalos órák. A szatmári kir. törvényszéknél, ügyészségnél és járásbírósnál a hivatalos órák május 1-étől október 31-éig d. e. 7 órától d. u. 2 óráig tartanak, vasárnap pedig 9-től 12-ig.

A „Polgári Olvasókör“ estélye. A nagykarolyi „Polgári Olvasókör“ május hó 29-én, hangversennyel egybekötött táncmulatságot rendezett, amely anyagilag is, erkölcsileg is jól sikerült. A tartalmas műsort: Sarkady Birike zongoraszóója nyitotta meg, amelyet lendületesen, szép technikával adott elő s a közönség lelkes tapsaira egy népdalegyveleggel kellett megtoldania. A köv. szám: Várady Kun L. Petőfi a Hortobágyon c. melodráma volt, amelyet Szentiványi Béla szavalt nagy érzéssel s kísérte díszkréten, finoman Sarkady Birike zongorán, Weinberger Ilonka cimbalmon, Benkovich dr., Braneczky, Mangu, Ruszty, Papp, Lupán és Klacsó hegedű, viola, cello és nagybőgő. A kíséret összjátéka figyelemre méltó volt, kifejezésre juttatva annak a legminuciózusabb szépségét is. Utána: Schubert Ferenc: „Elmélkedés“ c. hegedűszólója következett, amelyet Ruszty Gyula adott elő, könnyes dén, művészi érzéssel. A kíséret harmonikavolt. Majd Zoltán Imre tárogató-szóója következett, amelynek szépsége, erőteljes hangja finom technikája nagy elismerést aratott. A következő szám Szöllősy Károly főgimn. tanár éneke volt, amelyet Kaufmann Sándor kísért a tőle már megszokott eleganciával és izléssel. Ugy az éneket, mint a kíséretet lelkesen megtapsolták. Most következett: Weinberger Ilonka cimbalom-szóója, hegedű, viola és cello kísérettel: két ízben adott elő magyar dalokat precízül, érzéssel finoman. Befejezésül Haidn: Oratórium részlete került bemutatásra összevágó szép előadásban. A közönség lelkesen tapsolta meg a műsor minden egyes számát. Nagyon csodálkozunk azon, hogy a „Polgári Olvasókör“ tagjai igen gyér számban voltak képviselve!!! Mindenesetre érdekes jelenség!!! A hangverseny után reggelig tartó tánc következett: amely jóhangulatát tekintve a legsikerültebbek közé sorozható. Az estély fáradhatatlan rendezése és sikere egyedül Braneczky József tanár érdeme, aki lelkes gárdájával minden lehetőt elkövetett. Hogy igyekezete nem sikerült teljesen, azt a fentebb említett részvételtségnek kell tulajdonítanunk!!!

Csöd megnyitás. Szűcs Béla nagykarolyi kereskedő ellen a szatmári kir. törvényszék, mint kereskedelmi bíróság a csödet újból megnyitotta.

Olcsó ártézi víz. Nok Ferenc vállaji kereskedő szénsavval telített ártézi vizet hoz forgalomba Nagykaroly városában hihetetlen olcsó áron, literenként 5 fillérért.

A Zeneműkedvelők estélye. A nagykarolyi Zeneműkedvelők Egyesülete május hó 30-án este fél hat órakor a polgári leányiskola nagytermében sikerült estélyt rendezett. Kéler Rákóczi nyitányát hallottuk először összevágó precíz feldolgozásban. Hatásosan domborodtak ki előttünk azok a motívumok, amelyek a híres Rákóczi indulóból fejlődnek s amelyeknek tartalmas megrögzítése és interpretálása méltó a nagy Rákóczi induló preludiümához. Az előadás nagyon jó volt, csak a tárogató csendült ki erősen néhol s zavarta meg egy pillanatra az összhangot. Utána Soly-mossy Paula urhölgy adta elő Moskovszky egyik keringőjét ügyesen, megértéssel. Technikája figyelemre méltó, játéka könnyed, elegáns. A közönség mind a két számot lelkesen megtapsolta. Majd Ruszty Gyula lépett az emelvényre s könnyedén csevegő modorban adott elő egy-két mesét, amelyeket tárca-rovatunkban is közlünk. A reflexiókra hajló egyéniség bontakozott ki előttünk, aki jól-lehet modern nyomokon jár, meg tudja őrizni hangjának színtességét és közvetlenségét. A következő szám Kreutzer: „Éji szállás Granadában“ c. operának „esti imája“ volt, amelyet Kaufmann Sándor, Preisz Miklós, Huszthy Zoltán adtak elő harmonikusan, igazi bensőséggel átérezve. Kaufmann Sándor díszkrét és előkelő tonusu zongorakiséréte hathatósan érvényre jutatta az áhitat, a magasztosság eszméjét, amely az imán keresztüleng s amelyet Preisz Miklós és Huszthy Zoltán ügyes technikával, érzéssel interpretáltak. Befejezésül Griegnek „Peer Gynt“-jét adta a teljes zenekar. Ases halálában a leheletszerű finomság még intenzívebben domborította ki azt a borongós hangulatot, amely minden akkordjában ugy szólván jellemző s amelyet a tapintatos, ügyes előadás csak fokozott. Anisa tánca szintén figyelemre méltó volt. Vitek Károly karmester ügyesen dirigált s ez uton mondunk neki köszönetet a szép élvezetért amelyben bennünket ambiciózus zenekarával az estélyen rész-sített.

Egy magyar ember világraszóló talál-mánya Dr. Szirmay Ignác gépészmérnök és kemikus, aki a különböző külföldi nagy gyár-vállalatoknál elsőrangú helyet töltött be, feltalálta a benzingázurbinát, amely nemcsak az aviatikában, hanem a haditengerészetben is nagyfontosságú technikai vívmány.

Műkedvelői előadás. A nagykarolyi evang. tanulóifjúság Nagy Irma k. a. okleveles tanítónő rendezésével ápril hó 30-án a „Protestáns Társaskör“-ben az ág. htv. ev. ker. egyház Terem-utcai templomának és lelkész-lakásának átalakítási költségeire műkedvelői elő-adást tartott. Dacára annak, hogy ép a gyülekezés idején az eső csakugy dőlt, 8 órára a nagytermet a közönség megtöltötte. És akik a kellemetlen idő dacára az előadásra megjelentek, nem is bánták: meg, mert egy valóban kedves estének kellemes emlékeivel távoztak el onnan. Az előadás ugyanis főként a rendező Nagy Irma tanítónő buzgalma s mindenre kiterjedő figyelme és gondossága folytán — teljesen felülemelkedett az u. n. műkedvelői előadások színvonalán. A közönség ezen egyhangy nézete és dicséző szava élénk bizonyossága ami szerény nézetünknek is. — Az estély pont 8 órakor kezdődött, még pedig nem a jelzett es közzétett műsorral, hanem igen kedves meglepetésként programmon kívül és programmon felül két monolog előadásával. Az első monologot Illosvaynak: „Oh ezek a férfiak“ bájos monologját Nagy Irma tanítónő adta elő bájosan. Az a nemes s ép azért imponáló egyszerűség, fesztelenség s a legapróbb részletre is kiterjedő

Az Első nagykarolyi cipészek termelő csoportja

szíves tudomására hozza n. é. vevő közönségnek, hogy Nagykarolyban, gróf Károlyi György-tér 10. szám alatti üzlethelyiségében

kizárólag saját készítésű férfi, női és gyermek cipőkből

box, sevró bőrből készítve — dusan felszerelt raktárt tart. Mérték szerinti megrendeléseket elfogad, úgy helyben mint vidékre mindennemű cipők és csizmákra. Javításokra különös gond fordítatik.

Elv: jó munka, szolid és pontos kiszolgálás!

Szíves pártfogást kér tisztelettel:

az Első nagykarolyi cipészek termelő csoportja.

alakítás és figyelmesség teljesen elragadta a közönséget, minek nemcsak a függöny legördülése után kezdődő s szünni nem akaró taps és éljenzés, hanem az előadás közbeni többszörös tetszésnyilvánítás és taps is hű kifejezője. A másik monológot — az elsőnek pendantját — Ilosvaynak: „Oh ezek a nők“ c. monológját Tóth László adta elő szintén igen ügyesen, általános nagy tetszést aratva. — Ezután került a sor a tulajdonképeni műsor előadására. „A kis zseni“ c. 1 felvonásos kis szindarabot, főszerepben Serbán Annuska és Rupprecht Jenő, kisebb szerepben Boross Micike és Nagy Lilike adták elő, a képzelhető legjobb alakításban általános figyelem és tetszés közepette. — Egy komoly, igen komoly szám is szerepelt a különben csupa vig és vidám műsoron. Ábrányi Emilnek: „Keresem az Istent“ c. költeményét szavalta el nagy hatással, mély meghatottságot kelte a közönség lelkében — Kemény László, ki előadásával megbizonyította, hogy nemcsak a talán természetéhez és temperamentumához jobban illő vig, hanem a komoly, sőt komor szerepekben is tud dicsőséget aratni. A szavaltat Marosán György saját szerzeményü, igen ügyes h. gedü kíséretével kísérte ügyesen. — A műsor utolsó hosszabb darabja volt a „Nem jut az eszébe“ c. 1 felvonásos bohózat, mely méltán sorakozott a többihez s méltóképpen fejezte be a műsort. Ragacs Ádám öregedő könyvkötő szerepét Nagy Gyula, jóval fiatalabb élete párját Horváth Etelka, leányuk szerepét Boross Micike adták elő, a bolondos, örökösen vidám s esztét szüntelen csintalanúságon törő Misi inas szerepét Kemény László kreálta, Csendes Károly néptanítót pedig: Marosán György személyesítette. Az ügyes forgolódás, az egyes szerepekbe való beleélés, s az élénk előadás a meglepő újabb megújabb fordulatokkal, teljesen kielégítette a közönség várakozását és igényét, mit bizonyít, hogy az ügyes szereplőket ismételtlen kihívta és kitapsolta a hálás hallgatóság. — Nem volna teljes egyszerű referadánk, ha meg nem emlitenők, hogy a szereplők szerepeinek megfelelő, ügyes megjelenését Luczay János ügyes keze s e téren is nagy jártassága készítette elő, mi szintén nagyban hozzájárult az est sikeréhez. — Végül szabadjon a műkedvelői előadással kapcsolatosan kijelentenünk, hogy a legnagyobb mértékben helyeseljük az ifjaknak ily irányu, lelket nemesítő, s az időt hasznosan eltöltő működését. A szereplő főgymnasiunai tanulók ugyanis a husvétii szünetidőben a céltalan járkálás, vagy éppen henye semmittevé helyett naponként összejöve: betanulták a műsoron levő darabokat, s ama reményben, hogy azokat sikerrel előadhatják nagyobb közönség előtt is — rendezték a jól sikerült jótékony célú műkedvelői előadást. Készséggel adunk ily irányu nemes szórakozásuk felett elismerésünknek és dicséretünknek kifejezést.

Célgjegyzés. A nagykarolyi zár- és lemezgyár részvénytársaságot a szatmári kir. törvényesíték a társas cégek lajstromába bejegyezte.

x Tóth Dániel kávéja még is a legjobb, aromás és zamatos vevő előtt pörköelve, kapható Fény-utca 19.

Tüzeset. Börvely községben a gyermekek gyufával való játsása olytán tűz támadt, mely Selymes János és társai gazdasági épületeit és takarmánykészletét elhamvasztotta. A kár 8 ezer koronát jóval meghaladja. A gondatlan szülők ellen megindították a vizsgálatot.

Vesztett kutya városunkban. Ifj. Demeter Imre nagykarolyi lakos kutyája Schwartzkapt György napszámos fiut megmarta. Az állatorvos a kutyát veszettségre gyanusnak találta, minek következtében Schwartzkaptot felvitték a budapesti Pasteur intézetbe

Köszönetnyilvánítás. Az evang. ifjúságnak a „Protestáns Társaságban“ rendezett jótékony célú előadásáért s Nagy Irma k. a. okleveles tanítónőnek az előadás szíves rendezéséért, továbbá a „Protestáns Társaság“ vezetőségének a nagyterem díjtalan átadásáért és az előadás céljaira történő berendezéséért és átalakításáért, végül az egyháznak juttatott 115 K 20 fillér adományért ez uton is hálás köszönetet mond az ág. hitv. ev. ker. egyház elnöksége.

Robbanás a villanytelepen. A helybeli villanytelepen robbanás történt, a mi azonban — szerencsére — semminemű nagyobb kárt nem okozott. A hatóság a vizsgálatot megindította.

A robogó vonat kerekei alatt. Nyisztor György kismajtényi földműves hétfőre virradó éjjel felesége számára orvosságot vivén magával, vonatra szállt. A vonat azonban Domahidán, hol Nyisztornak ki kellett szállnia, nem tudni a kalauz feledékenységé folytán-e, de nem állt meg. Mikor ezt Nyisztor látta, leugrott a robogó vonatról, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a kerekek alá került, melyek össze-vissza vagdalták s szörnyethalt. A szerencsétlen esetet senki sem vette észre. Így történt meg, hogy még egy tehervonat is keresztül robogott a holttesten. A vizsgálat megindult, vajjon kit terhel a felelősség, után a kalauz által átlukasztott vasuti jegyet a szerencsétlen ember zsebében megtalálták. Érdekes, hogy az orvosságos üveg teljesen sértetlenül maradt a kabát egyik zsebében.

Folytatolagos ebzárlat és kutyairtatás. Lapunk múlt számában közölt híradásunkkal kapcsolatban arról értesülünk, hogy *hatósági határozattal* az összes kutyák 10 nap alatt kiirtandók, *kivéve* a luxus, vadász és haszonhajtó kutyákat s ezzel egyidejűleg 40 napos folytatolagos ebzárlat lett elrendelve.

Valótlanság. Egyes fővárosi kereskedelmi és ipari szaklapok azon hírt közölték, hogy Sámuel Sándor átvette a Csókás-féle papírkereskedést. A hír nem felel meg a valósnak. Mindössze az történt, hogy Sámuel Sándor Csókást tíz év óta bérelt helyiségéből majdnem háromszoros bér följárlása által kistájerolta.

Robbanás egy szatmári drogériában. Szatmáron Bartók Lászlónak a Papolczy Gyula táblabíró házában levő drogériájában május hó 1-én délelőtt robbanás történt. Bartók kezében fellobbant a benzín s ettől kigyuladt az egész drogéria. Bartóknak semmi baja sem történt, inasa azonban, ki neki a munkában segédkezett, súlyos égési sebeket szenvedett. Miután a drogéria mellékhelyiségeiben és pincében robbanó anyagok is voltak, a tűzoltóság, rendőrség és katonaság nagy apparátussal kivonult. Szerencsére azonban újabb nagyobb robbanás nem történt, s így csak a drogéria lett a tűz martaléka.

Másolat. Erdőd, 1911. IV/27. Tekintetes Borovszky N. urnak Budapest. A Közp. ker. fogy. szövetkezet üzletvezetője vagyok. Nem mulaszthatom el, hogy köszönetet ne mondjak a Borolin hatásának. 7 éve szenvedek asztmában és fulladásban és kivált télen és őszkor leégőváltozásokkor nagy kínokat szenvedtem, valamikor nagy dohányos voltam, fel kellett vele hagynom. Minden eszközt, gyógyszert és orvost megpróbáltam, de hasztalan volt, el voltam keseredve, ha rá gondoltam. Bevezettük üzletünkbe ezen cikket és én is megpróbáltam és azóta oly egészséges vagyok, hogy kimondani nem lehet, a mellem és a hátam kentem; a legerősebb szivart is elszívom és bármilyen gyors menés sem árt, azóta mindenkinek jó lelkiismerettel ajánlom. És hálás köszönetet mondhatok Dr. urnak jó orvosságáért, hogy olyan nagy szenvedéstől megszabadultam. Maradok tisztelttel: Vidosits Jenő s. k. K. K. F. Szövetkezet üzletvezetője.

Lopás. Ápril. hó 27-én Börvely községben Bereczky János ottani lakos kárára, annak házába behatolt egy 15—16 éves siketnéma fiú és 420 K készpénzt elloptott, melyből 1 drb. 30 fillér értékű cseréppipát vett. A káros feljelentést tett a nagykarolyi csendőrshöz. Szilágyi József őrsvezető és Elek László csendőrből álló járőr a tettest Nagyecsed

községben f. hó 1-én elfogta, kinél még 419 K 70 fillért talált és az illetékes bíróságnak átadta.

Gyujtogatás. A csanárosi erdőben tűz támadt, mely 2 hold csemetét megsemmisített. A tűz gyujtogatásból eredt. A csendőrség ugyanis kinyomozta, hogy a tettesek Gajdiás András és Kovács Károly.

Népmozgalmi kimutatás.

1911. évi április 28-ától május 5-éig.

Születtek: Wachter János borbély leánya: Gizella Jolán róm. kath.; Akkermann Ferenc cipész leánya: Anna róm. kath.; Némethy Sándor cukrász leánya: Gizella róm. kath.; Tóth József lovasz leánya: Margit róm. kath.; Nagy Péter béresgazda halvaszületett fia; Kocsis Ferenc rendőr fia: Ferenc ref.; Kondor Mihály vasuti kocsirendező utónevét nem kapott leánya; Lakatos Mihály napszámos leánya róm. kath.

Kihirdetésre jelentkeztek: Steib Antal kemefestő mester róm. kath. Mát Erzsébet róm. kath.; Mezei Lajos gör. kath. Babotán Teréziával róm. kath.; Hevele György róm. kath. Hajas Teréziával gör. kath.

Házasságot kötöttek: Kása Ferenc csizmadia ref. Csicsák Eszterrel gör. kath.; Borlán János öz. cseléd gör. kath. Muszka Flóriával öz. gör. kath.; Róth Márton cipész izr. Neumann Herminával izr.; Némethy Mihály öz. napszámos ref. Bacskai Borbálával ref.

Meghaltak: Kasztorovics József napszámos fia: György 14 napos gör. kath. béhurut; Hribik János kályhás fia: Tivadar József 1 hónapos róm. kath. tüdőlob; Farkas József szabó 32 éves róm. kath. tüdőgümőkór; Mózer Józsefné sz. Erdei Sára 44 éves ref. Bright kór; Blau Sámuel kereskedő 43 éves izr. hátgerincsvadadás; Nagy János főmolnár róm. kath. tüdőgümőkór; Kondor Mihály vasuti kocsirendező utónevét nem kapott leánya; Éles Ferenc csizmadia ref. 72 éves daganat a hasban.

KÜLÖNFÉLÉK.

Japán szénbányászata. Az utóbbi évtizedekben a szénbányászat óriási lendületet vett Japánban, ami az ipari fejlődésnek magyarázatául szolgál. Mig az évi széntermés tonnában 1888-ban 2.022.968 volt, addig 1908-ban 14.825.362. Ennek az utóbbi szénmennyiségnek értéke 160.000.000 koronára tehető. A kivitel 1903.-ig emelkedett, ettől kezdve apadt úgy, hogy 1908.-ban csak 1.865.110 tonna került ki, tehát közel 12 millió tonnát saját ipara emészt fel.

Nemzetközi vulkanológiai intézet Napoliban. A stockholmi XI. nemzetközi geológiai kongresszus Friedländer Immanuel javaslatára elhatározta, hogy Napoliban nemzetközi vulkanológiai intézetet állít fel a jelenlegi oceanográfiai intézet mintájára. Az intézet valószínűleg feltétlenül megfogja valósítani azt a tervezetet, amelyet hazánkfia báró Eötvös Loránd készített 1906-ban a Vesuvio gávimétrikus szeizmikus és magnetikus tanulmányát illetőleg.

Tunisi kocsisok. Mindazok számára, akiknek alkalmuk volt elviselni a pesti kocsisok rossz kedvének avagy elégedetlenségének szóbeli kifolyásait, némi vigaszul fog szolgálni a tuniszi kocsisoknak kiadott rendelet, amelyet a francia köztársaság elnökének a látogatása alkalmából bocsátott ki. Az egyik paragrafus így szól:

„Szükséges, hogy ha nem is livrét, de legalább tisztességes és egyforma szabásu ru-

hákat viseljenek, valamint, hogy tudomásul vegyék, hogy tiz napon keresztül tartózkodniok kell a bakon való dohányzástól és utasaiknak az arcába való köpéstől."

Milyen derék, jól nevelt urak ezekhez képest a mi kocsisaink!

A berlini sebészeti kongresszus. A berlini sebészeti kongresszuson Küttner boroszlói orvos-tanár feltűnő előadást tartott az emberi test elpusztult részeinek *holttestrészekkel* való pótlása körül végzett kísérleteiről. Egy rákbeteget operált így, aki azonban az ujjában képződött rákos-daganatok következtében meghalt ugyan, de a holttestrészek szövete az az élővel teljesen egybeolvadt. Azután két élő beteget mutatott be: egyiknél semmi komplikáció sem állott be eddig, a másik teljesen meggyógyult. Bevált tehát Lexer tanár rendszere, amely szerint holttestrészek nemcsak ideiglenesen, de talán állandó hatással is átültethetők az élő szervezetbe.

As olvasóhos.

Április elején új negyedévbe lép a „Nagykároly és Érmellék.” Hosszas felhívással nem fordulunk közönségünkhöz, mert azt tartjuk, hogy amelyik ujság nem beszél magáért, amellet kárbaveszett, hiábavaló fáradság bőbeszédű ajánlásokat írni. Aki tárgyilagos hangú, jól értesült ujságot akar olvasni: járassa a „Nagykároly és Érmellék”-et. A mi hasábjainkon a vélemény szabad. Hirdetjük a liberálismust, a sovén magyarságot, s szolgáljuk a haladás és a felvilágosodás eszméit. Aki ezeket az elveket vallja, s aki a sajtó tisztességét hiven megőrző lapot akar járattni: járassa a „Nagykároly és Érmellék”-et.

A „NAGYKÁROLY és ÉRMELLÉK” előfizetési ára:

Egész évre . . . 8 korona
Fél évre . . . 4 korona
Negyed évre . . . 2 korona.

Előfizetni lehet a lap kiadóhivatalában: Nagykároly, „Kölcsey-nyomda”, Széchenyi-utca 20. szám.

Értesítés!

Tisztelettel hozom a n. é. közönség szives tudomására, hogy kávéházamat megnagyobbítottam s azt **EMKE** név alatt folyó hó 7-én, vasárnap este

zeneszó mellett
ünnepélyesen
megnyitom.

Külön szobák! * * * * *
* * * Tisztán kezelt italok!
állanak a m. t. vendégeim rendelkezésére. Egy óra biliárd 24 krajcár.
Szives pártfogást kér

Havas Jenő,
Emke kávé.

PENGÁSZ ERZSI ÉLŐVIRÁG TERME.

Van szerencsém a m. t. közönség becses tudomására hozni, hogy Nagykarolyban évek óta fennálló

virág és csemege üzletemet

a Kaufman Jakab ur házából Deák Ferencz-tér 16. szám alá, Hitelbank mellé helyeztem át. Üzletem megnagyobbítva teljesen a mai kornak megfelelően rendeztem be és főzelék újdonságok árusításával is kibővítettem.

Raktáron tartok állandóan a legszebb élővirágokat és disz munkákat. Elvállalok alkalmi csokrok, valamint ravatal és sírkoszorúk készítését a legzölésesebb kivitelben jutányos árban, pontos kiszolgálás mellett.

Vidéki megrendelések különös gonddal intézettek el.

A nagyérdemű közönség eddigi szives pártfogását továbbra is kérve vagyok alázatos tisztelettel:

Pengász Erzsi.

Ládák

különböző méretűek jó állapotban
darabja

60 fillértől 1 korona 60 fillérig
kaphatók a

Kölcsey-nyomda R.-t.-nál
Széchenyi-utca 20.

Szerezze be mindenki
nyomtatvány szükségletét
a Kölcsey-nyomda r.-t.-nál.

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ

Téli és nyári gyógyhely. (Nagyvárad mellett.)

Egész éven át nyitva!

Egész éven át nyitva!

Európa leggazdagabb kénes hévviz-forrása, vízhőfoka 49 C° 17 millió liter napi mennyiség.

Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok, női betegségek ellen

1909. évben 9200 beteg hagyta el gyógyultan és javultan a páratlanul hatásos Félix-fürdő gyógyforrásait. **Tükör-kád, iszap, máz- és szénsavas fürdők.** 250 kényelmes lakosztoba, társalgó-, zongora- és olvasóterem. Kittenő vendéglők. Állandó elsőrendű cigányzene, vasárnaponként katonazene. Tennis-pálya, gondozott sétautak, 400 holdas park és fenyveserdő. 16 személyvonat közlekedik május 1-től a Félix-fürdő állomására naponta.

Posta, távirtda, interurban telefon. Curtaxa és zenedij nincs.

Prospektust küld az Igazgatóság.

ÉRMELLÉK.

Fráter Loránd orszgy. képviselő kilépése a Justh-pártból.

Fráter Loránd orszgy. képviselő és Maczki Gyula (nagyfügedi kerület) képviselők a következő levélben jelentették be Justh Gyulának, a párt elnökének kilépésüket:

Kegyelmes uram!

A függ. és 48-as párt elveinek és hagyományainak törhetetlen híveként csatlakoztunk a vezetésed alatt álló párt táborába. Mint jó 48-asok lelkesedéssel követtünk eddig a megvívott harcokban, el voltunk tökévelve rá, hogy követni fogunk a népjogok kiterjesztéséért megvívandó küzdelemben is. De soha, egy pillanatig sem voltunk és nem lehettünk hajlandók bármily kétértelműségnek tápot nyújtani abban a kérdésben, hogy a függ. pártnak küzdelmei nem a magyar nemzeti állameszme és a honszerző magyar fajnak hegemoniája érdekében vitatik meg.

Miután a legutóbbi párthatározat és a köznapok eseményei nyilvánvalólag szövetséget létesítettek a „nemzetközi socialdemokratákkal”, azokkal a nemzetközisekkel, akik a népjogok kiterjesztését és éppen az ált. egyen. és titkos szavazati jogot is a magyar nemzeti állameszme és a magyar faj hegemoniájának fenntartása és annak biztosítása nélkül hirdeti megvalósítandónak s mert éppen ennek nyomatékos hangsúlyozása elől a nemzetköziseknek adott válaszában a párt — dacára az ez irányban tett indítványának — kitért s mert a szövetséges együttműködés a nemzetközisekkel e téren már nemcsak hogy kezdetét is vette, hanem most már a nemzetiségi pártbeliekkel is folyamatban van: a legnagyobb sajnálatunkra ezen az uton nem követhetünk.

Annak kiemelésével és nyomatékos hangsúlyozásával, hogy a függ. és 48 párt elveit és hagyományait továbbra tántoríthatatlannul és a legnagyobb hűséggel viseltetünk és ragaszkodunk: tisztelettel értesítünk, hogy a vezetésed alatt álló pártkörből kilépünk.

Hazafias üdvözléssel:

*Fráter Loránd m. k.
orsz. képviselő.*

*Maczki Emil m. k.
orsz. képviselő.*

A harmadik gyógyszertárról.

Egy város fejlődésében kétség-telenül első helyen áll a közegészségügyi szempont. Ennek minél ügyesebb s realisabb megoldása adja meg azt az alapot, amelyen egy modern kultur városnak felépülnie kell, s amely egyszermind hű tükre a város socialis és nemzetgazdasági helyzetének. A közegészségügy ma már oly intézmény, amely a létfenntartáshoz úgy megkívánatik, mint akár a táplálkozás: s amelynek szabályozásáról, rendelkezéseinek lelkiismeretes betartásáról a törvény drákói szigora gondoskodik.

Ilyen közegészségügyi intézmény a többek között a gyógyszertár is, amelynek felállításáról, rendeltetéséről az 1876.

évi 14. t.-c. intézkedik. A lakók rohamos szaporodása, ami a város fejlődését vonja maga után, bizonyos kereket szab meg, amelybe mintegy centrumként a közegészségügyi intézmény illeszkedik. Hát még abban az esetben, amikor a városnak olyan vidéke van, amely nemcsak gazdaságilag, hanem közegészségileg is a városhoz tartozik.

Érmihályfalva fejlődésében már elérte azt a fokot, hogy egy új közegészségügyi intézménnyel gyarapodjék. Megvannak — úgy tudjuk — mindama feltételek, amelyek egy gyógyszertár felállítását szükségessé teszik.

Abban a reményben zárjuk sorainkat, hogy az illetékes körök nem idegenkednek az eszmétől s nem görditenek akadályt az eszme sikeres megvalósítása elé.

Petronius.

H I R E K.

Hivatal átvétel. Az érmihályfalvai főszolgabíróság mellé beosztott járási számvevői hivatal új vezetője: Molnár Albert a múlt hó végén elfoglalta hivatalát.

Iskolaszéki tagok választása. Az érmihályfalvai róm. kath. egyháztanács április hó 30-án gyűlést tartott, melynek tárgya az iskolaszéki tagok választása volt. Iskolaszéki tagok lettek: Koch Géza, Strassner Adolf, Bacsí János, Spielauer Frigyes, Katona Ferenc Baumgartner József, Landauer Jakab, Kúrta János, Lackó Ödön és Kincel Endre. Világi elnök: Strassner Adolf, főgondnok: Koch Géza, algondnok: Spielauer Frigyes választották meg.

Pénztárnok választás. Az érmelléki hitelbank április hó 29-én pénztárosává Végő Andrást választotta meg.

Az érmihályfalvai új városházára mely a dűledező, megtámogatott régi épület helyére építették, összesen 4 pályázat érkezett be. A pályázati tervek a nagyváradi m. kir. államépítészeti hivatal vizsgálta felül, s csak ennek megtörténte után dönt a városi képviselő-testület a tervek felett.

Az „Érmihályfalvai Takarékpénztár R-T” üzletkörét kibővítette áruosztály létesítésével.

Madarak és fák napja. Az érmihályfalvai elemi iskolák e hó 3-án ünnepelték a Vallás és Közoktatásügyi miniszter ur által elrendelt madarak és fák napját. Az összes iskolák növendékei tanítóik vezetése alatt kivonultak a gazdasági szakiskola helyiségébe, hol is a hymnus eléneklése után Ürögi Sándor igazgató-tanító szép beszédben megmagyarázta a gyermekeknek a nap jelentőségét, intette őket, hogy az ártatlan kis madarakat ne pusztítsák, hanem tőlük telhetőleg azokat védjék, mert felette hasznos kis munkások ők a természet nagy világában. Buzdító beszédet intézett még tiszt. Szőke János róm. kath. lelkész ur is a gyermekekhez.

Az Érmihályfalvai „Népsegélyző bank” palotájának építésére összesen 6 pályázat érkezett be. Az igazgatóság még nem döntött a pályázatok sorsa fölött, azt azonban kimön-

dotta, hogy az építkezési vállalatot csakis képesített vállalkozónak adja ki.

Az érmihályfalvai gazdakörnek a földmívelésügyi m. kir. miniszter 100 kötetből álló könyvtárát s 20 korona készpénz segélyt adott könyvszekrény beszerzésére.

Talált gyermek. Id. Boldizsár Ferenc piskolti lakos f. hó 3-án a piskolti erdő szélén talált egy kis 5—6 év körüli gyermeket. A kis fiu neve Sándor; még ezideig nem találták meg a szüleit, mert a vezeték nevét nem tudják.

POSZVÉK NÁNDOR

okl. gazda; a szatmármegyei gazd. egyll. volt titkára.

Gazdasági szakirodája.

Törv. bej. cég.

Ingatlan és jelzálog forgalmi iroda.

S Z A T M Á R.

Távbeszélő 14. szám.

Kazinczy-u. 7. szám.

Földbirtokok, házak adás-vétele, bérletek, előnyös biztosítások közvetítése, jutányos kamatu jelzálogkölcsonök kieszközlése, konvertálások lebonyolítása, gépek és mindenféle gazdasági cikkek kedvező beszerzése és értékesítése; üzentervek, gazdasági építkezések és műszaki tervek kidolgozása, becslések, szakkérdésekben felvilágosítás, egyeztető bizottságokban képviselő, bírósági szakértői tisztség elvállalása.

Szives tudomásul!

Megérkeztek a tavaszi és nyári idénynek megfelelő cikkek gyönyörű választékban és olcsón csakis

Politzer Ignác

uri-, női-, divat-, játék-, kézimunka és rövidáru-üzletében szerezhetők be,

Nagykárolyban.

(Hadnagy Ignác ur házában.)

Jó szép és izléses munkáért több alkalommal éremmel kitüntetve!

DRÁGUS ISTVÁN

épület- és díszmű-bádogos
NAGYKÁROLY. Gencsi-utca (saját ház.)

Készít a legpontosabb és legcsinosabb kivitelben mindenféle bádogos munkákat tetőfedéseket, csatornákat, fedélfestéseket valamint az összes szakmabeli munkákat.

Egyben tisztelettel tudatja a n. é. közönséggel, hogy nagy raktáron tart

eladásra szülő és gyümölcs permetezőket, melyeket csekély használati napidij mellett bocsájt bárkinek rendelkezésére s a kölcsönzés tartalma alatt a használatból kifolyólag előforduló romlásokat teljesen díjtalanul javítja.

Iskolai vizsűrőket raktáron tart.

Fürdőkádakat készít a legjutányosabb árák mellett, legszebb kivitelben.

Javításokat a legnagyobb gondalal teljesít.

Nagykárolyban mely cégeket keressük fel?

KOVÁCS GYÖRGY

női és férfi divatruháza Nagykaroly.
Állandóan nagy raktár női ruha kelmék, mindenféle diszek, nap- és esőernyők, függönyök, ág- és asztalterítők, paplanok stb. Különálló szőnyeg és menyasszonyi kelengye osztály. Szolid kiszolgálás. Szigorú szabott árak.

Klein József

posztó áruházába Nagykaroly, Deák Ferencz-tér.

Megérkeztek a

**tavaszi szövet újdonságok,
:: férfi és fiu öltönyök ::**

s azok a legjutányosabb árak mellett állanak a n. é. vevőközönség rendelkezésére.

ZVOLENCZY VILMOSNÉ

kristály gőzmosó, vasaló és vegytisztító-intézete
NAGYKÁROLY, Kishajdúváros 1. sz.

Egyedül legszebben mos és vasal hófehér és tükör fény. Tisztít bármilyen finom ruhákat. Vidékre megrendeléseket gyors, pontos kiszolgálás és jutányos árban végez és haza is küld. Szíves pártfogásaikat kéri a nagyérdemű közönségnek.

Nagytemplom-utcai és Fény-
utcai 2. számú házam
a hozzátartozó kerttel
együtt szabad kézből
Ne la dó.

Értekezhetni alantírott tulajdonosnál.

WAGNER ISTVÁN.

1-3

585-1911 vhtó. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. év LX. t.-cz. 102. és az 1908. évi XLI. t.-cz. 19 és 20. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti 8-10. kir. járásbírósnak 1910. évi Sp. IV. 1812/3. számú végzése következtében Dr. Darányi Gyula ügyvéd által képviselt Magyar Orsz. Gazdasági Egyesület javára 60 korona s jár. erejéig 1911. évi február hó 1-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 650 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: egy kocsi nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a nagykarolyi kir. járásbírósnak 1911. évi V. 714. számú végzése folytán 60 korona tökekövetelés, ennek 1910. évi október hó 6-ik napjától járó 5% kamatai s eddig összesen 61 K 08 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig a fizetett összegek betudásával Nagykarolyban, adós lakásán leendő megtartására 1911. évi május hó 15. napjának délelőtti 12 órája határidőül kitűztetik és ahoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX törvényzikk 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és foglaltaták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagykaroly, 1911. év május hó 2.

Fazekas Menyhért, kir. bir. végrehajtó.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a t. vevő közönség szíves tudomására hozni, hogy Nagykarolyban, Kálmánd-utca 5 sz. alatt (a Weber Antal-féle házban 42 év óta fennálló

fűszer- és csemege kereskedést

átvettem és azt teljesen új árukkal szereltem fel. — Különösen ajánlom gazdasági magvaimat és saját pörkölésű kávéimat, a melyet a t. vevő előtt 5 perc alatt pörkölok meg.

Erdélyi Hosszuaszói savanyuvíz

a melynek egyedüli elárusítását birom Szatmárvármegyében, literes üvegenként 28 fillér. Igen kellemes borvíz és egyedül is a legizetesebb ital-ként szolgál és felülmulja az idáig összeforgalomban levő összes erdélyi vizeket. Szíves meggyőződését kérem a t. vevőközönségnek.

Maradtam magamat szíves pártfogásukba ajánlva

Ifj. Rác István.

Régi arany és ezüst tárgyakat legmagasabb árban veszek és becserélek.

WEISZMAN JAKAB

órák és ékszerész Nagykaroly, Deák-tér 4. (Spitz-ház.)

Ajánlja dusan felszerelt raktárát:

pontosan szabályozott

anker és Cylinder zsebórák,
modern kivitelű arany, ezüst, fém
és aczéltokban.

Inga fali és ébresztő órák.

Nászajándéknak alkalmas arany és ezüst tárgyak és pipere cikkek.

Valódi China ezüst disztárgyak.

Javítások pontos és lelkiismeretes eszközlését elvállalom.

A nálam vásárolt vagy javított órákért teljes jótállást vállalok.

Elvem: pontos kiszolgálás és olcsó ár mellett nagy forgalmat elérni.

Optikai cikkek olcsó árban.

Részletfizetésre áremelés nélkül.

Hirdetések

jutányos áron vétetnek fel
a kiadóhivatalban,
Széchényi-utca 20.

Telefon 58.

Telefon 58.